

ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว
อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่

A Study of The Motivation for Upholding the Five Precepts of People
in Mae Yang Kwao Community, Rong Kwang District, Phrae Province

พระครูไพโรจน์ปริชากร¹, พระใบฎีกาศักดิ์ดิษฐ์ แสงธง², พรหมเรศ แก้วโมลา³

Phrakru Pairotpreechakorn¹, Phrabaideeka Sakdhithat Saengthong², Phrommares Kaewmola³

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹,

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²,

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³

Phrae Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University¹,

Phrae Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University²,

Phrae Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University³

Mail: sombat_kan@yahoo.com

(Received: Jul 4, 2023; Revised: Jul 13, 2023; Accepted: Jul 20, 2023)

บทคัดย่อ

บทความเป็นการนำเสนอผลการศึกษาจากการวิจัย “ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ตามแนวพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาภาคสนามจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. แรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า พระพุทธเจ้าทรงมีจิตวิทยาชั้นสูงในการสอน พระพุทธเจ้าทรงเข้าใจพระทัยอหังคารของผู้ฟังจึงทรงสามารถเลือกวิธีการต่าง ๆ ตรงกับพื้นฐานเดิมของผู้ฟัง และทรงชี้แนวทางพุทธวิธีสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 มี 4 พุทธวิธี (1) การใช้ปัญญาและแรงจูงใจภายใน (2) การสร้างแรงจูงใจมุ่งสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา, (3) การสร้างแรงจูงใจโดยชี้ให้เห็นโทษการละเมิดศีล และ (4) การสร้างแรงจูงใจโดยจุดหมาย

2. จากการศึกษา พบว่า ประชาชนไม่ได้รักษาศีล 5 อยู่เป็นประจำ แต่มีช่วงเวลาในการรักษาศีล 5 ตามวาระสำคัญ และส่วนใหญ่ประชาชนไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้ครบทุกข้อ รวมทั้งการรักษาศีลแบบเข้มงวดนั้นไม่สามารถทำได้ ในส่วนปัญหาและอุปสรรคของการรักษาศีล 5 ของประชาชนส่วนใหญ่ พบว่าด้านการประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยในการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ซึ่งไม่เอื้อต่อการรักษาศีลให้ครบทุกข้อได้

ด้านการเสฟสื่อออนไลน์ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก และการรับข้อมูลข่าวสารจริงหรือเท็จ และด้านสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล ซึ่งให้เห็นว่าวัดเอื้อต่อการรักษาศีลได้ดี แต่ที่บ้านหรือที่ทำงานสามารถควบคุมและรักษาศีลได้ยาก

3. การวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชน ประกอบด้วยแรงจูงใจ 2 ประเภท คือ 1) แรงจูงใจภายนอก ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ (1) แรงจูงใจจากวัดและพระสงฆ์ (2) แรงจูงใจจากจารีตประเพณี (3) แรงจูงใจจากโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และ (4) แรงจูงใจจากสื่อและโฆษณา ในส่วน 2) แรงจูงใจภายใน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่ดี คือ ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สะท้อนจากความรู้ และอานิสงส์รวมไปถึงโทษที่เกิดจากการละเมิดที่เป็นบาปอกุศลธรรมจากศีล 5 ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ นำไปสู่การปฏิบัติคุณธรรม (ธรรมะฉันทะ) จนสามารถพัฒนาตนเองได้

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, การรักษาศีล 5, ชุมชนแม่อาย

Abstract

This research has three objectives: 1) to study the motivation for upholding the five precepts of people in Mae Yang Kwao Community, Rong Kwang District, Phrae Province according to Buddhism, 2) To study the behavior of the five precepts of the people in Mae Yang Kwao community. Rong Kwang District, Phrae Province, and 3) to analyze the motivations for Motivation for Upholding the five precepts of people in Mae Yang Kwao Community, Rong Kwang District, Phrae Province. It's mixed methods research between quantitative research methods with qualitative research. The field study from in-depth interviews with 15 key informants, then analyzing the content of the thesis.

The research Finding

1. The motivation according to Buddhism was found that The Buddha understood the disposition of the listeners and therefore was able to choose different methods that matched the original basis of that person. and pointed out the Buddhist way of motivating in keeping the 5 precepts, there are 4 Buddhist methods; (1) Apinya and intrinsic motivation, (2) Desire motivation, (3) Penalty motivation, and (4) Goal motivation.

2. From the study, it was found that people did not keep the 5 precepts on a regular basis. But there is a time when keeping the 5 precepts on an important occasion and most of the people cannot keep all the 5 precepts, including the strict precepts cannot be done. Regarding the problems and obstacles in keeping the 5 precepts of the majority of people, it was found that the occupations that had to be relied on to earn a living and support the family. which is not conducive to keeping all the precepts. Online media consumption affects expression behavior. and receiving true or false information and the place that affects the precepts Indicates that the temple is conducive to keeping the precepts well. But at home or at work it is difficult to control and keep precepts.

3. An analysis of the motivations for keeping the 5 precepts of the people in the community It consisted of 2 types of motivation: 1) extrinsic motivation, consisting of 4 issues: (1) motivation from temples and monks, (2) motivation from traditions, (3) motivation from

the 5 precepts village project, and (4) motivation from media and advertising in part 2) internal motivation, namely good motivation, which is the basic needs in life reflected from knowledge and virtue, including the penalty caused by the violation of the 5 precepts, resulting in understanding leading to the practice of meritorious dharma (dharma chantha) until being able to develop oneself

Keyword: Motivation, community information, Upholding the Five Precepts, Mae Yang Kwao Community

บทนำ

ในปัจจุบัน ศีล 5 ถือได้ว่าเป็นกฎระเบียบอยู่คู่กับสังคมพุทธของไทยมาก่อนที่จะมีการร่างกฎหมายขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ ซึ่งตัวศีลเองนอกจากจะเป็นพื้นฐานธรรมของปัจเจกบุคคลแล้ว ศีลยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย ดังนั้น ศีลจึงครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิตด้านนอกทั้งหมด เท่าที่จะช่วยทำสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป กิจกรรมทั้งหลายของหมู่ชน ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่ควรจัดได้ ให้มีสภาพที่เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของชีวิตด้านใน จึงสอดคล้องกับการที่ชีวิตด้านในที่เจริญงอกงามนั้นจะสะท้อนผลดีงามออกมาแก่ชีวิตด้านนอก คือเหมาะสมแก่การที่ทุก ๆ คนจะพากันปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะจะได้สามารถฝึกจิตและปัญญาให้เจริญ เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุขแท้จริง พร้อมด้วยจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใสเบิกบานในท่ามกลางสังคม และสภาพแวดล้อมที่สงบเรียบร้อยร่มเย็นและร่มเย็นเป็นสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557)

สำหรับพุทธศาสนิกชนไทยที่ผ่านมา การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ด้วยการสมาทานศีลจากพระ หรือเรียกว่า สมาทานวิริติ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557) เมื่อรับพร และคำสอนแล้วก็น้อมนำมาปฏิบัติตามด้วยความตั้งใจ แต่ปัจจุบันมักปรากฏว่าการสมาทานศีลนั้น เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของศาสนพิธีมากกว่าที่จะมุ่งปฏิบัติอย่างจริงจัง ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของพุทธศาสนิกชน พบว่า มีปัจจัย 3 ประการ กล่าวคือ (1) การหล่อหลอมกล่อมเกล้าของครอบครัว ชุมชน และสังคม (2) ตัวแบบที่มีชีวิต (บิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น) และตัวแบบสัญลักษณ์ (ผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคมทั้งในอดีต และปัจจุบัน) (3) ความต้องการพ้นจากความทุกข์ หรือปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ และกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น มี 3 ขั้นตอน คือ การเรียนรู้ การฝึกฝน และสร้างความมั่นคงในการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการฝึกอบรมทำให้เกิดแรงจูงใจเพื่อทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีปัจจัยที่สนับสนุน ประการ คือ การควบคุมอิริยาบถและสภาพแวดล้อม การขยายขอบเขตการเรียนรู้ และการปรับพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน (วินธรรม อนุชิตตระกูล และลัดดา ปิยะวงศ์รุ่งเรือง, 2554) กระบวนการฝึกอบรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การรักษาศีล 5 ของประชาชนของในชุมชนแม่วงกวาว เป็นเขตปกครองของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอ ร้องกวาง จังหวัดแพร่ ขานรับนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการรักษาศีล 5 ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมนโยบายตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับโครงการฯ และเน้นจากนโยบายสู่การปฏิบัติ จากเดิมที่ประชาชนเคยมีความรู้ความเข้าใจอย่างผิวเผิน และปฏิบัติตามกันมา ก็มีการประชาสัมพันธ์ผ่านการเผยแพร่และการสงเคราะห์ เช่น การเทศนาเรื่องศีล 5 ในวันสำคัญต่าง ๆ การเทศนาในงานศพ และในโอกาสการอบรมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น ทำให้ประชาชนเข้าถึง เข้าใจ ในหลักศีล 5 เพิ่มมากขึ้น จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติรักษาศีลในชีวิตประจำวัน แต่ก็ยังพบว่ายังมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการรักษาศีล 5 ของประชาชนด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 นั้น จำเป็นต้องทำให้เกิดแรงจูงใจที่มีความยั่งยืน และเป็นแรงจูงใจที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกด้านของสังคม ดังนั้น วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ โดยผู้วิจัย จะทำการศึกษานวนคิดคำสอนเรื่องศีล 5 และแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ตามแนวพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่
3. เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดคำสอนเรื่องศีล 5 ในพระพุทธศาสนา

อันว่า ศีล คือ เจตนาเป็นศีล เจตสิกเป็นศีล ความสำรวมเป็นศีล ความไม่ล่วงละเมิดเป็นศีล (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ศีล เป็นวิธีการฝึกฝนอบรมตามหลักพระพุทธศาสนา ของการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นก้าวแรกของการเรียนรู้เพื่อการควบคุมความประพฤติของมนุษย์ให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เบียดเบียนกัน และในอีกด้านหนึ่ง ศีลยังเป็นเครื่องขัดเกลา กิเลส ตัณหา ในใจมนุษย์ ศีล จึงเป็นทั้งสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ และการขัดเกลาจิตใจตนเองของมนุษย์ไปพร้อม ๆ กัน สำหรับสาวกผู้ยังครองเรือน มีวิธัธยาราส พระพุทธเจ้าทรงสอนให้สาวกนำศีล 5 มาปฏิบัติ เพื่อดำเนินชีวิตในทางที่เที่ยงแท้เกื้อกูลการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยพัฒนาให้ก้าวสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ด้วยเหตุนี้ ศีล 5 จึงมีความสำคัญในมิติด้านสังคม การอาศัยอยู่ร่วมกัน ทำให้มนุษย์รู้จักที่จะควบคุมตนเอง และมีการเคารพสิทธิของตนเอง และผู้อื่น ศีลข้อที่ (1) การไม่ฆ่า ทำร้าย ทำให้มนุษย์เคารพในสิทธิและชีวิตผู้อื่น ทำให้รู้จักอบรมตนให้มีเมตตา เอื้ออาทร เห็นชีวิตผู้อื่นเสมอกับชีวิตของตน (2) การไม่ลักทรัพย์ ทำให้มนุษย์เคารพสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่น ทำให้เว้นจากการเลี้ยงชิงที่ไม่สุจริต (3) การไม่ประพฤติผิดในกาม ทำให้มนุษย์เคารพสิทธิในการดำรงชีวิตคู่ ทำให้ครอบครัวไม่แตกร้าง ไม่กระทำความผิดอันเยี่ยงสัตว์เดรัจฉาน (4) การไม่พูดปด ทำให้รู้จักเคารพสิทธิในการรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ป้องกันไม่ให้เกิดการทำลายประโยชน์ของผู้อื่น และของตน เป็นคนมีสัจจะ (5) การไม่ดื่มของมึนเมา ทำให้เคารพสิทธิในร่างกายของตนที่จะไม่นำสิ่งที่ทำร้ายสุขภาพ และสติปัญญา มาสู่ตน (ชนทอง วัฒนประดิษฐ์, 2556)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจ

แรงจูงใจ คือ ความตั้งใจของบุคคลหนึ่งที่จะใช้กำลังและความสามารถของตนเองในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยแรงจูงใจนั้นจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ก่อให้เกิดพลังและทิศทางในการกระทำการบางอย่าง (สุภาภรณ์ แก่นจันทร์, 2553) พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับเคลื่อน (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคล

เกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (Biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตึงเครียด เช่น ความหิว กระหายหรือความลำบากบางอย่าง เป็นความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (Recognition) การยกย่อง (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตึงเครียด (Phillip Kotler, & Gary Armstrong, 2002)

Angelo Kinicki และ Brian Williams ให้ข้อคิดเห็นว่าคุณค่าของการจูงใจ ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ ดังนี้

1. ทำให้พนักงานต้องการทำงานในองค์กรเป็นปกติที่เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารต้องการพนักงานที่มีความสามารถเข้ามาทำงานร่วมกันในองค์กร
2. ทำให้พนักงานมีความจงรักภักดี ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่มีสภาพเศรษฐกิจขององค์กรจะดีหรือไม่ก็ตาม องค์กรก็ยังต้องการให้พนักงานที่ดีและมีความสามารถอยู่กับองค์กรตลอดไป
3. ทำให้พนักงานรักษาระเบียบวินัย ในองค์กรหลายแห่งนั้น การขาดงานหรือการไม่ตรงต่อเวลาของพนักงานคือพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น
4. ทำให้พนักงานได้มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นพนักงานบางคนทำงานเพียงเพื่อไม่ให้ถูกไล่ออก แต่ในทางกลับกันองค์กรต้องการพนักงานที่มีความสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. ทำให้พนักงานทุ่มเทให้กับองค์กรมากขึ้น โดยส่วนใหญ่องค์กรมักมีความคาดหวังให้พนักงานในองค์กรทำงานให้มากกว่าหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง (Angelo Kinicki, & Brian K. Williams, 2009)

ทฤษฎีแรงจูงใจ E.R.G. ของ Clayton Alderfer (Existence Relatedness Growth) นักวิชาการแห่งมหาวิทยาลัย Yale ได้พัฒนาทฤษฎีความต้องการดำรงอยู่ความสัมพันธ์และความก้าวหน้า ที่เรียกรวมกันว่า ทฤษฎี ERG (ERG Theory) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความต้องการของ Maslow โดย Alderfer สรุปว่าความต้องการของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตความต้องการทางด้านความสัมพันธ์ และความต้องการความเจริญก้าวหน้า โดยศาสตราจารย์สุชศรีวงศ์ กล่าวว่า ทฤษฎีนี้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็นชั้นๆ และความต้องการของมนุษย์เริ่มต้นที่ขั้นต้นก่อนเช่นเดียวกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ แต่ทฤษฎีนี้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็นเพียง 3 ชั้น ได้แก่

(1) ความต้องการการอยู่รอด เป็นความต้องการขั้นแรกสุด อาทิการได้รับเงินเดือนประจำ มีการทำงานที่มั่นคง มีสภาพการทำงานที่ปลอดภัย มีเวลาหยุดพักที่เหมาะสม มีการดูแลพนักงานในด้านต่าง ๆ เช่น มีโรงอาหาร มีการประกันภัยและประกันสุขภาพมีอากาศบริสุทธิ์ และมีแสงสว่างที่พอเพียง เป็นต้น

(2) ความต้องการความสัมพันธ์ เป็นความต้องการในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับมนุษย์ อาทิ การมีเพื่อน มีทีมงาน มีครอบครัว มีกิจกรรมทางสังคม มีผู้บังคับบัญชาที่ดี รวมถึงมีค่าตอบแทนจากผลงาน (ซึ่งย่อมสะท้อนการได้รับการยอมรับในความสามารถและผลงานของตนเอง)

(3) ความต้องการเติบโตก้าวหน้า เป็นความต้องการในงานที่น่าสนใจและท้าทาย ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบสูง ได้รับความก้าวหน้าในองค์กร และประสบความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีนี้ระบุว่า หากมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นต้นแล้ว ความต้องการก็จะพัฒนาไปสู่ขั้นถัดไป แต่หากความต้องการในขั้นถัดไปไม่ได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็จะถอยความต้องการกลับลงมาสู่ขั้นก่อน โดยละทิ้งความต้องการขั้นถัดไปโดยปริยาย (ศาสตราจารย์สุชศรีวงศ์, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาภาคสนามจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึง รายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)

4) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

8) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านแม่ยาวกวาวอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 365 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 191 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ทำการสุ่มมาจากการใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) (สุวรรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2556)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม (Field Study) เพื่อสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ชุมชนบ้านแม่ยาวกวาว ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านแม่ยาวกวาวอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 15 รูป/คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) (สุวิมล ติรภานันท์, 2555) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การสร้างแรงงูใจในการรักษาศีล 5 ตามแนวพระพุทธศาสนา

แรงงูใจตามแนวพระพุทธศาสนามีปลายทาง คือ การนำมนุษย์ไปสู่อิสรภาพความสุขสงบเย็น สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง และสังคม พระธรรมของพระพุทธเจ้าสั่นสะเทือนโลกธาตุ ทำให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงความเห็นจากเห็นผิดไปสู่ ความเห็นถูก (สัมมาทิฐิ) กล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาใช้ประโยชน์จากแรงงูใจ 2 ประเภท คือ (1) แรงงูใจภายนอก (2) แรงงูใจภายใน

1) แรงงูใจภายนอก อาศัยหลักศรัทธา หรือความเชื่อในการงูใจให้เกิดความเห็นคล้อยตาม และนำไปปฏิบัติ ศรัทธา เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความเลื่อมใส และความเชื่อถือ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงบุคคลในโลกนี้มีอยู่ 4 ประเภท ที่อาศัยรูปหรือคุณสมบัติ 4 เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงงูใจ เป็นเหตุให้เลื่อมใส หรือเกิดศรัทธา ได้แก่ (1) บุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณ (เลื่อมใสในรูป) (2) บุคคลผู้ถือเสียงเป็นประมาณ (เลื่อมใสในเสียง) (3) บุคคลผู้ถือความเศร้าหมองเป็นประมาณ (เลื่อมใสในความเศร้าหมอง) (4) บุคคลผู้ถือธรรมเป็นประมาณ (เลื่อมใสในธรรม) การแสดงธรรม หรือทำให้คนสนใจในธรรมนั้นการอาศัยบุคคลซึ่งเป็นแรงงูใจภายนอกเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความสนใจ ศรัทธาจากคุณสมบัติภายนอก ได้แก่ รูปลักษณะ

กิริยาท่าทาง เป็นต้น และศรัทธาที่เกิดจากคุณสมบัติภายในบุคคลความรู้ยังยวดของบุคคลนั้นสามารถเป็นเครื่องมือให้คนสนใจ เมื่อคนสนใจ ทำให้เกิดการฟังเรื่องราวที่ดีเป็นประโยชน์เป็นไปเพื่อการพาตนออกจากทุกข์ เกิดศรัทธาเห็นชอบในธรรมนั้นแล้วนำไปปฏิบัติดังนั้น แรงงูใจภายนอกในพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นเหตุให้เกิดแรงงูใจภายในเป็นไปเพื่อกุศลเพื่อประโยชน์ และความสุข

2) แรงงูใจภายใน เป็นความปรารถนาที่อยู่ในใจของมนุษย์ คือ ความอยาก หรือความต้องการ แนวคิดเรื่อง ตัณหา และฉันทะ (1) ตัณหาฉันทะ ฉันทะคือตัณหา เป็นฉันทะที่เป็นตัณหาฝ่ายชั่ว (2) กัตตุกัมยตาฉันทะ ฉันทะคือความใคร่เพื่อจะทำ ได้แก่ความต้องการทำหรืออยากทำ เป็นฝ่ายกลาง ๆ คือใช้ในทางที่ดีก็ได้ ชั่วก็ได้ และ (3) กุศลธรรมฉันทะ ฉันทะในกุศลธรรม หรือธรรมฉันทะที่เป็นกุศล เป็นฝ่ายดีงามหรือกุศล เรียกสั้น ๆ ว่า กุศลฉันทะ ดังนั้น แรงงูใจที่นำไปสู่จุดหมายชีวิตเป็นไปเพื่อประโยชน์ตามแนวพระพุทธศาสนาในระดับเบื้องต้น คือ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นแรงงูใจที่เป็นจุดหมายต้องสร้างให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละคน จัดว่าเป็นแรงงูใจด้านบวก

สรุป แนวทางการสร้างแรงงูใจในพระพุทธศาสนา คือ การสร้างแรงงูใจด้านบวกให้เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ ด้วยการปรับเปลี่ยนมุมมอง การให้แนวคิดเพื่อใช้พิจารณาไตร่ตรองด้วยตนเอง (โยนิโสมนสิการ) โดยมีพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกเป็นผู้ชี้ทาง (กัลยาณมิตร)

2. พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

1) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเคยฆ่าสัตว์ โดยมีผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า เคย มีจำนวนถึง 189 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน โดยสาเหตุหลัก ๆ คือ การขาดสติ ยังคิด, การฆ่าสัตว์เพื่อนำมาปรุงอาหาร เพื่อความสนุก ทำเพื่อป้องกันตัว และทำเพื่อเป็นอาชีพ ส่วนคนที่ตอบว่าไม่เคยฆ่าสัตว์ มีจำนวนแค่ 2 คน โดยในประเด็นนี้พบสาเหตุว่า การที่ไม่ฆ่าสัตว์เพราะกลัวโทษคือบาป อีกทั้งไม่ชอบการฆ่าสัตว์ ไม่กล้าที่จะลงมือฆ่าสัตว์ และมีสติยังคิด

2) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการลักทรัพย์ ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน มากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคย ในทุกข้อ ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการรักษาศีลข้อที่ 1 ของประชาชนชุมชนแม่ียงกวาวนี้มีสาเหตุหลักส่วนใหญ่มาจาก กลัวโทษคือบาป ไม่มีความจำเป็นที่จะลักขโมย ความที่ไม่ชอบลักขโมย การมีสติยังคิด และกลัวการถูกลงโทษตามกฎหมายบ้านเมือง

3) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤตินามกามของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยมีความสัมพันธ์กับคูรักของท่านก่อนแต่งงาน โดยมีจำนวนมากถึง 148 คน คิดเป็นร้อยละ 77.00 และตอบว่าไม่เคยมีบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงชู้สาวที่ไม่ใช่คนรักของตน มีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00 ส่วนในประเด็นว่าเคยเที่ยวสถานบริการ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวนถึง 174 คน คิดเป็นร้อยละ 91.00 ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า เป็นการให้เกียรติคู่สมรส กลัวโทษคือบาป มีความรักครอบครัวและซื่อสัตย์ต่อกัน การรอให้คูรักมีความยินยอมพร้อมใจเมื่อถึงเวลา เป็นต้น

4) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ว่า เคย พูดจาโกหก พูดเท็จ ในภาพรวมมีจำนวนถึง 185 คน คิดเป็นร้อยละ 97.00 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน นั้นเป็นเพราะว่าคิดว่าการโกหกพ่อแม่หรือการโกหกเพื่อนเป็นเรื่องปกติ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิด และที่โกหกเพราะไม่อยากให้พ่อแม่

หรือไม่อยากให้เพื่อนเสียใจ ส่วนผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 191 คน จะเห็นว่าคนที่ไม่เคยโกหกมีจำนวนน้อยมาก สาเหตุหลักเพราะกลัวโทษคือบาป แต่ประเด็นสำคัญที่ว่า การที่เคยพูดกับบุคคลอื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเองหรือไม่ พบว่ามีผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า เคย มีจำนวน 65 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ซึ่งมีน้อยกว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน 126 คน โดยสาเหตุหลัก ๆ พบว่า กลัวโทษคือบาป มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และกลัวทำผิดกฎหมายบ้านเมืองอีกด้วย

5) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัยและยาเสพติดให้โทษของประชาชนในชุมชนแม่ียงกาว อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคยดื่มสุรา มีจำนวนถึง 99 คน คิดเป็นร้อยละ 51.83 ซึ่งเกินครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน สาเหตุหลัก ๆ พบว่า ไม่ชอบดื่มสุรายาเมาอยู่แล้ว การกลัวโทษคือบาป และมีปัญหาเรื่องสุขภาพ ส่วนประเด็นของการสอบถามว่าเคยดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า เคย มีจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 53.93 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า อยากรู้ อยากลอง มีจำนวน คิดว่าไม่ใช่ว่าของมีมาและไม่ได้ดื่มมาก การที่ไม่ทราบว่าเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเห็นคนอื่นดื่มเลยดื่มตาม ส่วนผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 46.07 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า ไม่ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และกลัวโทษคือบาป แต่ในประเด็นของ ท่านเคยเสพสารเสพติดให้โทษหรือไม่ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ว่า ไม่เคย มีจำนวน 148 คน ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า กลัวถูกจับติดคุกตาราง กลัวโทษคือบาป และการมีสติยังคิด และไม่ชอบสิ่งเสพติดอยู่แล้ว

อภิปรายผล

การนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

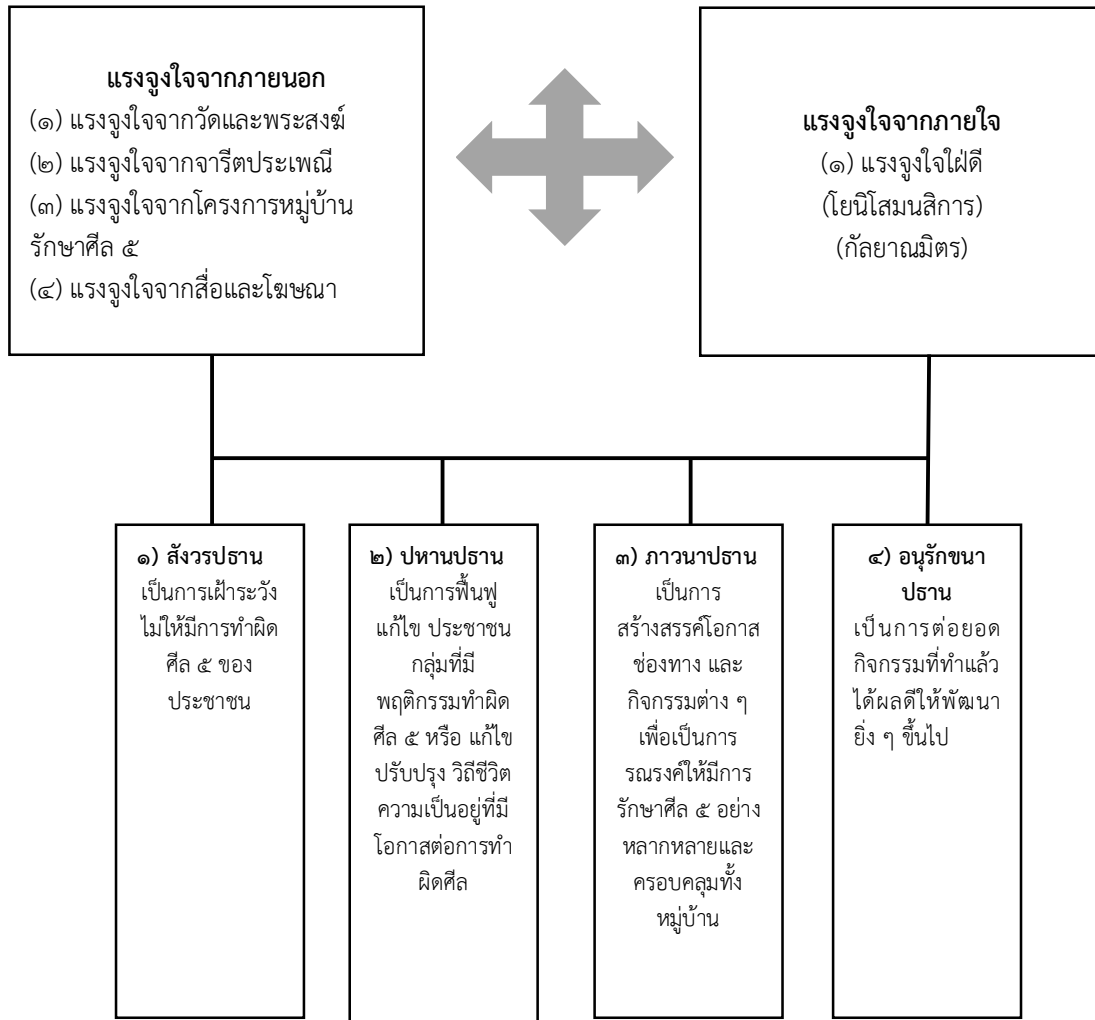
1. แรงจูงใจในพระพุทธศาสนามีทั้งที่เป็นแรงจูงใจทางบวก คือ กุศลธรรมฉันทะ และแรงจูงใจทางลบ คือ ตัณหา แรงจูงใจที่ถูกต้องควรส่งเสริมตามหลักพระพุทธศาสนา คือ แรงจูงใจที่เป็นไปเพื่อให้ถึงจุดหมายของมนุษย์ คือ การมีอำนาจเหนือกิเลสในใจตน ทำให้เกิดความรักในสิ่งที่ทำและมีความสุขเมื่อได้ลงมือทำ เป็นไปเพื่อประโยชน์ ทำให้จิตเป็นกุศลเกิดธรรมฉันทะ เกิดศรัทธาที่ใฝ่รู้แสวงหาความจริง เป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา และมีความเมตตากรุณาปรารถนาดีต่อผู้อื่น เป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่จุดหมาย คือ ความไฝเป็นเลิศสูงสุดของมนุษย์ เป็นไปเพื่อนิพพาน หรือความสุขเย็น ดังนั้น แรงจูงใจที่นำไปสู่จุดหมายชีวิตเป็นไปเพื่อประโยชน์ตามแนวพระพุทธศาสนาในระดับเบื้องต้น คือ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เป็นจุดหมายต้องสร้างให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละคน จัดว่าเป็นแรงจูงใจด้านบวก แต่ด้วยมนุษย์ปุถุชนทั่วไปยังเป็นผู้มีกิเลสหนาเป็นผู้ข้องเกี่ยวกับกาม ยังแหวะเวียนข้องเกี่ยวกับกามกิเลส และตัณหา ซึ่งเป็นแรงจูงใจฝ่ายลบไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ และเกื้อกูล ในทางกลับกันพระพุทธศาสนาได้ใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจฝ่ายลบที่อยู่ในจิตใจมนุษย์ มาสร้างแรงจูงใจให้เป็นแรงจูงใจภายในที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 สำหรับผู้นำ” สรุปไว้อย่างน่าสนใจว่า พุทธวิธีสร้างแรงจูงใจ จุดหมายก็เพื่อชี้ทางจากผู้ที่อยู่ในที่มืดไปสู่ที่สว่าง, ทำผู้ที่ไม่รู้ให้รู้ ช่วยผู้ที่ทุกข์ให้รู้จักความสุขที่แท้จริง นำประโยชน์สุขมาสู่ตนเอง และเป็นประโยชน์สุขต่อผู้อื่น ทำให้ เกิดความสามัคคี ไว้วางใจกัน สร้างสังคมมีความสงบสันติสุข อยู่อย่างสันติภาพ ผู้วิจัยพบว่า พระพุทธเจ้าทรงสร้างแรงจูงใจที่ถูกต้องดีงาม เป็นกุศล เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ที่ทรงสอน เรียกว่า เป็น กุศล

ธรรมฉันทะ ซึ่งเป็นแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา คือ การปรารถนาที่ดีงาม ที่เกื้อกูลก่อเกิดประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาตนเอง พระองค์ทรงสร้างแรงจูงใจให้ผู้ฟังเกิดแรงจูงใจในตนเอง เป็นแรงจูงใจที่ดีงาม (ชั้นทอง วัฒนธรรมประดิษฐ์, 2556) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนจะต้องสร้าง (1) ชุมชนต้องมีผู้นำที่ตั้งตนอยู่ในศีล 5 (2) มีการสร้างกฎกติกาและมีการเคารพกฎกติกา (3) อยู่ร่วมกันโดยใช้หลักความเมตตา (4) ไม่ตามกระแสวัตถุนิยม คือมีความพอเพียง ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ (5) มีความพร้อมเพียง มีความสามัคคีของหมู่คณะ และการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมไทยทั้ง 4 ภาคมีความสอดคล้องกัน ในมิติการใช้ศีล 5 เป็นพื้นฐานในการสร้างกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมดีของคนในชุมชน ดังโครงการสวดมนต์วันอาทิตย์พิชิตมาร อีกทั้งได้บูรณาการหลักศีล 5 เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยที่ไม่ทำให้ศีล 5 กระทบต่อวิถีชีวิตตามปกติ

2. จากการศึกษาพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของประชาชนในเขตชุมชนแม่ยาวกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมพบว่า พฤติกรรมรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ยาวกวาวนั้น ไม่ได้มีการรักษาศีล 5 อยู่เป็นประจำ แต่มีช่วงเวลาในการรักษาศีล 5 ที่เป็นไปตามวาระสำคัญ ส่วนใหญ่ประชาชนไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้ครบทุกข้อ การรักษาศีลแบบเข้มงวดนั้นไม่สามารถทำได้ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ยาวกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่พบว่าด้านการประกอบอาชีพ ที่ต้องอาศัยในการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ซึ่งไม่เอื้อต่อการรักษาศีลให้ครบทุกข้อได้ ด้านการเสพสื่อออนไลน์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก และการรับข้อมูลข่าวสารจริงหรือเท็จ และด้านสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล โดยวัดเอื้อต่อการรักษาศีลได้ดี แต่ที่บ้านหรือที่ทำงานสามารถควบคุมและรักษาศีลได้ยาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญมาส เงินชุกกลิ่น (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการรณรงค์ชุมชนรักษาศีล 5 ของตำบลห้วยม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาโดยรวมในสังคมไทย เนื่องจากสภาพปัญหาต่าง ๆ สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองการปกครองของชนชั้นผู้นำ ความเสื่อมทรามทางด้านคุณธรรมนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคมถือเป็นปัญหาหลักของชุมชน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกเห็นแก่ตัวขาดความสามัคคีเป็นปัญหาต่อการพัฒนาประเทศชาติ จึงต้องมีการส่งเสริมให้สังคมได้รับการแก้ไขโดยการสร้างภูมิคุ้มกันและขจัดปัญหาให้หมดไป ด้วยการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาปลูกฝังจิตใจผู้คนให้รู้จักและเกรงกลัวต่อบาปหรือ การกระทำที่ไม่ดี และไม่ถูกต้องซึ่งเป็นบ่อเกิด แก้ไขโดยการสร้างภูมิคุ้มกันและขจัดปัญหาให้หมดไป ด้วยการนำหลักธรรมของพระศาสดามาปลูกฝังจิตใจผู้คนให้รู้จักและเกรงกลัวต่อบาปหรือ การกระทำที่ไม่ดี และไม่ถูกต้องซึ่งเป็นบ่อเกิดของความเห็นแก่ตัวมากจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เพราะเป็นการกระทำที่ผิดศีล 5 แต่หลังจากที่ประชาชนชาวตำบลห้วยม ได้รับการปลูกฝังจิตใจให้เป็นคนดีโดยนำหลักธรรมศีล 5 มาถือปฏิบัติตั้งแต่ปี พ.ศ.2557-2563 ประชาชนมีความเกรงกลัวต่อบาปมากขึ้น เห็นได้จากการดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คดีความน้อยลง ยาเสพติดลดน้อยลง ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ชุมชนมีความสงบมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศิล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 นักวิจัยได้ศึกษาและเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศิล 5 พบว่า ในพระพุทธศาสนา การสร้างแรงจูงใจในการรักษาศิล 5 มีปัจจัยสำคัญ 2 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยภายนอก คือ การอาศัยศรัทธาจากบุคคลภายนอก ได้บอกกล่าว ให้คำชี้แนะแนวทางความเชื่อถือในผู้สอนจัดว่าเป็นแรงจูงใจภายนอก ซึ่งคอยชี้ทาง และทำให้ผู้ฟังรู้จักจุดมุ่งหมายในการรักษาศิล 5 โดยเบื้องต้น คือ การรู้จักควบคุมตนเองไม่ทำความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อเข้าถึงจุดหมายที่แท้จริง กล่าวคือ เดินเข้าสู่หนทางการดับทุกข์ เป็นการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเป็นอริยสาวกโดยลำดับ หลักปฏิบัติสำหรับอริยสาวกลำดับแรก สำหรับผู้ที่ยังดำเนินชีวิตในเพศฆราวาส ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักศิลป 5 และการมีศรัทธามั่นคงในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ทั้ง 4 หลักการนี้ เป็นย่างก้าวเข้าสู่การเป็นพระโสดาบัน ทั้งหมดต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อนำไปฝึกฝน ทดลองปฏิบัติ ความรู้ที่เกิดขึ้นได้จากการปฏิบัติของตนเองนั้น นับเป็นปัจจัยที่สอง คือ ผู้ศึกษาต้องทดลอง

จนเห็นผลตามจนเกิดความเห็นถูก มีจุดหมายที่แท้จริงในชีวิตสามารถมีความสุขสงบโดยไม่ต้องพึ่งปัจจัยภายนอก สิ่งนี้เป็นแรงจูงใจภายใน ถือว่าเป็นแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยกุศลเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น แรงจูงใจภายในนี้จะทำให้การรักษาศีล 5 สามารถกระทำได้ด้วยความมั่นใจไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยุ ตามบัญชาการของมวลมหาภิเลศต้นหาแรงจูงใจภายในจะเกิดขึ้นได้นั้น เริ่มจากมีแรงจูงใจภายนอกที่ได้จากกัลยาณมิตร เป็นผู้ชี้แนะทางเกิดการความรู้เป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการฟังและการคิด อันจะนำไปสู่การเรียนรู้จากการฝึกฝนปฏิบัติด้วยตนเอง

2. แรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนในเขตชุมชนบ้านแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่รักษาศีล 5 ส่วนมากเกิดจากการที่ทุกคนเป็นชาวพุทธ ได้รับการปลูกฝังเรื่องการรักษาศีล 5 มาโดยตลอด กับทั้งพระสงฆ์ก็ได้ทำหน้าที่ในการเทศนาสั่งสอน อบรม และชี้แจงแสดงโทษของการกระทำผิดศีล ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวต่อบาปและผลของบาปที่ตนกระทำ แรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่รักษาศีล 5 มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่ 1. แรงจูงใจจากภายนอก ประกอบด้วย (1) แรงจูงใจจากวัดและพระสงฆ์ (2) แรงจูงใจจากจารีตประเพณี (3) แรงจูงใจจากโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (4) แรงจูงใจจากสื่อและโฆษณา 2. แรงจูงใจจากภายใน คือ แรงจูงใจใฝ่ดี

3. เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้นั้น พบว่า ประชาชนส่วนมากจะไม่สามารถรักษาศีล ข้อที่ 1 ปาณาติบาต การฆ่าสัตว์, ข้อที่ 4 มุสาวาทา การพูดเท็จ และข้อที่ 5 สุราเมรัย การดื่มสุรา มากที่สุด สาเหตุจำแนกออกไปเป็น 2 ประการ ได้แก่ ความจำเป็นในการดำเนินชีวิต และวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน

4. จากข้อมูลการศึกษาวิเคราะห์ในภาพรวม ทำให้สามารถหาแนวทางการพัฒนาประชาชนในเขตชุมชนบ้านแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ให้รักษาศีล 5 นั้น ควรเป็นการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เป็นการประสานงานกันของพลังบวร คือ บ้าน วัด และราชการ ส่วนรูปแบบและวิธีการในการรณรงค์ให้ประชาชนในเขตชุมชนบ้านแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่รักษาศีล 5 นั้น สามารถประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักปธาน 4 ได้แก่ 1) สังวรปธาน เป็นการเฝ้าระวังไม่ให้มีการทำผิดศีล 5 ของประชาชน 2) ปหานปธาน เป็นการพินิจ แก่ใจ ประชาชนกลุ่มที่มีพฤติกรรมทำผิดศีล 5 หรือ แก่ใจปรับปรุง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีโอกาสต่อการทำผิดศีล 5 3) ภวานาปธาน เป็นการสร้างสรรค์โอกาสช่องทางและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการรณรงค์ให้มีการรักษาศีล 5 อย่างหลากหลายและครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน และ 4) อнуรักษนาปธาน คือ เป็นการต่อยอดกิจกรรมที่ทำแล้วได้ผลดีให้พัฒนาอีก ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานของรัฐ องค์กรหรือสถาบันการศึกษา คณะสงฆ์ วัดต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีการปฏิบัติธรรมและรักษาศีลกันมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะการรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง และอบายมุขให้ลดน้อยลง

2) วัด หรือ องค์กรทางพระพุทธศาสนาควรจัดรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมหรือสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาศีลให้มากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้พุทธศาสนิกชน ได้หันมาให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาปฏิบัติตามศีล 5 อย่างจริงจังเพื่อความสงบสุขสันติสุขอย่างแท้จริง

3) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสรักษาศีล ไม่ส่งเสริมให้มีการขายสุรา

ในสถานที่ที่เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการ ไม่ส่งเสริมให้มีการขายของทั้งใต้ดินและบนดินส่งเสริมให้คนมีอาชีพสุจริตทำ และทางราชการหรือหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้มาก โดยเฉพาะวัยรุ่น เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมของวัยรุ่น ในสังคมไทย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจะมีการศึกษาถึงสาเหตุ ของพฤติกรรมการล่องละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเชิงลึก ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร และควรจะต้องแก้ไขอย่างไร

2) ควรจะมีการศึกษาถึงพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม สำหรับพุทธศาสนิกชนไทยในอนาคต

3) ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยยึดหลักเบญจศีลเป็นเกณฑ์ ระหว่างเพศ กลุ่มอายุ และกลุ่มอาชีพ หรือระหว่างกลุ่มคนในสังคมเมืองและในสังคมชนบท

4) ควรจะมีการศึกษาเรื่องศีล 5 ที่เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตรวมทั้งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาขาอาชีพในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

กัญมาส เงินชุกกลิ่น. (2563). การศึกษาการรณรงค์ชุมชนรักศีล 5 ของตำบลหัวง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย”, สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม.

ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์. (2556). “กระบวนการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 สำหรับผู้นำ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2557). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. (2560). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6(2) (ฉบับพิเศษ): 435-448.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สาคร สุขศรีวงศ์. การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์จำกัด.

สุภาพรณ์ แก่นจันทร์. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) เขต 51. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ. คณะบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, (2556). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

สุวิมล ตีรกานันท์. (2555). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Angelo Kinicki, & Brian K. Williams. (2009). *Management*. New York: McGraw-Hill Education.

Phillip Kotler, & Gary Armstrong. (2002). *Principles of Marketing*. New Jersey: Prentice Hall.